

DECIZIE

19 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tatiana Vieru
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul
Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici
Nicolai împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient
accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a
prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2018, prin care s-a admis
apelul declarat de către Țipovici Nicolai și s-a emis o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 02 noiembrie 2017 Țipovici Nicolai s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient
accesoriu Procuratura Generală, solicitând încasarea prejudiciului material în
mărime de 12 600 lei și a prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că la 07 aprilie 2017, în privința sa,
de către SUP IP Fălești a fost dispusă începerea urmării penale pe faptul comiterii
infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod Penal.

A menționat că deși, împreună cu avocatul său au declarat că nu a comis
infracțiunea incriminată, fapt confirmat și de martorii chestionați până la pornirea
urmării penale, prin ordonanța din 14 iunie 2017 s-a dispus recunoașterea sa în
calitate de bănuț în comiterea infracțiunii nominalizate.

La 15 iunie 2017, împreună cu apărătorul său, au depus plângere procurorului
raionului Fălești, prin care au contestat ordonanța de începere a urmăririi penale și
ordonanța cu privire la recunoașterea în calitate de bănuț ca fiind vădit ilegală, însă
prin ordonanța din 22 iunie 2017 plângerea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Reclamantul a indicat că ordonanțele menționate supra au fost contestate în instanța de judecată, iar în procesul judecării plângerii a fost prezentată ordonanța din 21 iulie 2017, prin care s-a dispus clasarea urmăririi penale începută în privința sa, din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii.

Consideră că, prin acțiunile ilegale ale organelor de drept, fiind atras la răspundere penală, a suferit psihic și material. Aflându-se în stare de stres, nu putea să se concentreze asupra obligațiilor sale în calitate de vicepreședinte al partidului politic „Partidul Nostru”.

A mai notat că atragerea sa la răspundere penală a avut drept scop determinarea de a renunța la activitatea politică în cadrul partidului și totodată s-a invocat că în condițiile enunțate a suferit și familia sa, în special în contextul în care faptul începerii urmăririi penale în privința sa a fost dat publicității în sursele mass-media afiliate partidelor de guvernare a Republicii Moldova.

A relatat că sursele financiare de care dispunea nu le-a putut utiliza pentru întreținerea personală și a familiei sale, în contextul în care a fost nevoit să le utilizeze pentru cheltuieli de transport, cheltuieli de judecată, contracte de asistență juridică întru demonstrarea nevinovăției sale, fiindu-i cauzat stres și o stare de frustrare, care nu poate fi compensată doar prin faptul că a fost achitat.

Prin hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral. (f.d. 102, 108-117)

Prin decizia din 04 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către Țipovici Nicolai. S-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Țipovici Nicolai suma de 3000 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Țipovici Nicolai suma de 2000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată. (f.d. 158-159, 160-170)

Prin decizia suplimentară din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a casat hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral. (f.d. 211, 212-214)

La 06 august 2018 și la 19 septembrie 2018 Procuratura Generală și Ministerul Justiției au declarat recursuri împotriva deciziei din 04 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actului judecătoresc, cu menținerea hotărârii instanței de fond. (f.d. 175-177, 184-188)

În motivarea recursurilor recurenței au invocat că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, deoarece la emiterea acesteia au fost aplicate eronat normele de drept material, nu s-a ținut cont de faptul că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele prevederilor legislației procesuale în materie.

La 25 septembrie 2018 Țipovici Nicolai a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de către Procuratura Generală ca fiind neargumentat și fără temei legal. (f.d. 192-196)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 04 iulie 2018, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la dosar lipsesc.

Astfel, recursurile, declarate la data de 06 august 2018 și la 19 septembrie 2018, se consideră depuse în termen.

Conform art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 07 noiembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție recursurile depuse de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției s-au declarat admisibile pentru a fi examinate în fond.

Articolul 441 Cod de procedură civilă indică că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Analizând materialele dosarului prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției, din considerentele ce preced.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În speță, Țipovici Nicolai s-a adresat în instanța de judecată cu pretenții față de Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând încasarea prejudiciului material în mărime de 12 600 lei și a prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei în temeiul art. 1405 alin. (1) Cod Civil și a normelor Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral.

Soluția instanței de fond a fost contestată cu apel de către Țipovici Nicolai.

În cadrul rejudecării cauzei Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 04 iulie 2018 și decizia suplimentară din 28 noiembrie 2018 a admis apelul declarat de către Țipovici Nicolai. A casat hotărârea din 19 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. A emis o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai. A încasat din bugetul de

stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Țipovici Nicolai suma de 3000 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral. A încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Țipovici Nicolai suma de 2000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a respins-o ca fiind neîntemeiată.

Colegiul lărgit consideră că concluziile instanței de apel, expuse în decizie, sunt întemeiate, argumentate și legale și nu constituie temei de casare a acesteia.

În conformitate cu art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Articolul 6 din Legea sus menționată indică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Colegiul reține că prin ordonanța nr. 2017370170 din 07.04.2017, emisă de ofițerul superior de urmărire penală din cadrul SUP al IP Fălești, maior de poliție Matcovschi Ruslan s-a dispus începerea urmăririi penale în temeiul art. 155 Cod Penal.

Ulterior, prin ordonanța din 14.06.2017 s-a dispus recunoașterea lui Țipovici Nicolai în calitate de bănuț.

Prin ordonanța din 21.07.2017, emisă de Procuratura raionului Fălești, s-a dispus încetarea urmăririi penale inițiată în cauza penală nr. 2017370170 și scoaterea de sub urmărire penală a lui Țipovici Nicolai, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

În conformitate cu art. 64 alin. (2) pct. 23 Cod de procedură penală bănuitul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul să fie reabilitat în cazul în care bănuiala nu a fost confirmată.

În acest sens, se reține că în perioada 14.06.2017-21.07.2017, Țipovici Nicolai a avut calitate de bănuît în săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de art. 155 Cod Penal, adică amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Astfel, Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind constatată întrunirea elementelor infracțiunii.

În conformitate cu art. 1422 alin. (1) Cod Civil în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

În conformitate cu art. 10 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6. Art. 11 indică că mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. (2) Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Cod de procedură penală; 3) În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Colegiul lărgit reține că în situația în care prin ordonanța nr. 2017370170 din 07.04.2017 s-a dispus urmărirea penală în temeiul art. 155 Cod Penal neîntemeiat,

fiind începută urmărirea penală în privința lui Țipovici Nicolai, prin ordonanța din 14.06.2017 a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală, fiind bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod Penal, ulterior, prin ordonanța din 21.07.2017 s-a dispus încetarea urmăririi penale inițiată în cauza penală nr. 2017370170 și scoaterea lui Țipovici Nicolai de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, reclamantul a suportat suferințe fizice și psihice, manifestate prin starea psihică, care nu-i permitea să se concentreze asupra obligațiilor sale în calitate de vicepreședinte al partidului politic „Partidul Nostru”, iar sursele financiare de care dispunea nu le-a putut utiliza pentru întreținerea personală și a familiei sale, în contextul în care a fost nevoit să le utilizeze pentru cheltuieli întru demonstrarea nevinovăției, fiindu-i cauzat stres și o stare de frustrare, instanța de apel întemeiat a ajuns la concluzia cu privire la necesitatea încasării prejudiciului moral în mărime de 5000 lei. Compensarea nominalizată este rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat reclamantului prin atragerea ilegală la răspundere penală.

Instanța de recurs reține întemeiată concluzia instanței de apel că solicitarea lui Țipovici Nicolai cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei este exagerată, or, reclamantul a avut calitate de bănuit în cauza penală intentată și nu a fost aplicată nici o măsură preventivă în privința acestuia.

Țipovici Nicolai în cererea sa de chemare în judecată a solicitat și încasarea prejudiciului material în mărime de 12 600 lei, care constă din cheltuielile pe care le-a suportat în legătură cu derularea cauzei penale în privința sa, dintre care suma de 3000 lei pentru acordarea asistenței juridice și suma de 8 600 lei pentru deplasările la organele de drept.

Pentru a confirma cheltuielile suportate Țipovici Nicolai a prezentat bonurile de plată de procurarea combustibilului din 10.06.2017, 12.06.2017, 14.06.2017, 15.06.2017, 22.06.2017, 26.06.2017 și 03.07.2017, care întemeiat nu au fost luate în considerație ca probe de către instanța de apel, deoarece, în mare parte nu corespund cu datele la care au avut loc acțiunile de urmărire penală pe cauza penală, iar orele de alimentare cu combustibil 17:19, 18:47; 10:47; 15:18; 03:38; 17:38; 08:55 nu corespund în mare parte cu orele fixate ale acțiunilor procesuale demarate.

Cât privește cerința lui Țipovici Nicolai cu privire la încasarea cheltuielilor suportate pentru acordarea asistenței juridice, confirmată prin bonul de plată Seria EZ nr. 250683 din 14.06.2017, eliberat de către CA „Istrate Anatolie” în sumă de 3000 lei, instanța de recurs, de asemenea, o consideră întemeiată. Avocatul Istrate Anatolie într-adevăr a acordat asistență juridică bănuitului Țipovici Nicolai, în cauza penală intentată de SUP a IP Fălești pe semnele comiterii infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod Penal, fapt confirmat prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit din 14.06.2017, plângerea depusă în baza art. 299¹ Cod de procedură civilă privind anularea ordonanței din 14.06.2017.

Se mai constată că în instanța de apel Țipovici Nicolai a fost asistat de avocatul Iulian Pascari, respectiv, Țipovici Nicolai a solicitat încasarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice în apel în mărime de 2000 lei, fapt confirmat prin bonul de plată seria PL nr. 236385 eliberat de către CA „Iulian Pascari”, care a fost admisă întemeiat, fiind reală, necesară și rezonabilă.

În astfel de circumstanțe nu pot fi reținute criticile formulate în recursuri cu privire la ilegalitatea deciziei instanței de apel, deoarece sunt nejustificate și se combat prin constatările relatate, mai mult, decizia atacată a fost adoptată cu respectarea și aplicarea corectă a legislației procedurale și materiale.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurenți sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile și a menține decizia din 04 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se resping recursurile declarate de către Procuratura Generală și Ministerul Justiției.

Se menține decizia din 04 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Țipovici Nicolai împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Maria Ghervas